

Olje- og energidepartementet
(Kun avgitt digitalt på www.regjeringen.no)

Deres referanse: 19/511
Vår referanse: 2019/309
Dato: 01/10/2019

Høringsuttalelse – NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land

Vi viser til Olje- og energidepartementet høringsbrev av 1. april 2019 med NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land der departementet ønsker innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme og til om det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge.

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) er etablert i henhold til lov av 22. mai 2015 og har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. Vi skal bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene, særlig ved å gi råd og fremme anbefalinger til Stortinget, regjeringen, Sametinget og andre offentlige organer og private aktører. Høringsuttalelser er et sentralt virkemiddel i dette arbeidet.

NIM har ingen synspunkter på hvorvidt det er politisk hensiktsmessig å fastsette en nasjonal ramme for vindkraft i Norge.

NIM mener at en nasjonal ramme for vindkraft må gi føringer for hvordan departementet skal ivareta hensynet til urfolks rettigheter når vindkraftutbygging vurderes. Inngrep i det materielle naturgrunnlaget for samisk kultur må alltid vurderes opp mot rettighetene i SP artikkel 27 og ILO-konvensjon 169. Reineiere og andre samer med rettigheter til utmarksbruk er bærere disse rettighetene. Disse bestemmelsene er drøftet på et generelt nivå i temarapporten *Det folkerettslige vernet av samiske interesser i konsesjonsbehandlingen*, og i temarapporten om reindrift og annen samisk utmarksbruk.

NIM noterer at hverken forslaget til nasjonal ramme for vindkraft eller temarapporten om folkerett nevner betydningen av ILO-konvensjon 169 artikkel 15.1., som sier at urfolks «rett til naturressurser i deres landområder skal sikres spesielt. Slike rettigheter omfatter disse folks rett til å delta i bruk, styring og bevaring av disse ressursene.» ILO-konvensjon 169 er delvis inkorporert i Finnmarksloven, men det burde spesifiseres at denne rettigheten også gjelder urfolk i andre områder av Norge.

I temarapporten om det folkerettslige vernet vises det til særlig artikkel 27 i SP som hjemmel for å beskytte urfolks rett til naturressursutnyttelse. Det vises til at det er en høy

terskel i norsk rettspraksis for at man anser artikkel 27 i SP som brutt. Rapporten noterer at man må vurdere de *samlede* inngrepssituasjonene når man ser på om artikkel 27 er brutt (rapportens kap. 2.3 samt eksempelsamlingen til slutt). I temarapporten om reindrift og annen samisk utmarksbruk (fra side 32) vises det også til betydningen av den samlede belastningen av allerede eksisterende og planlagte inngrep.

NIM mener man i den nasjonale rammen for vindkraft (inklusive temarapportene) burde legge betydelig vekt på å diskutere problemstillinger rundt nettopp samlede eller kumulative inngrep. Menneskerettighetskomiteen i FN har i sine individklagesaker lagt stor vekt på at selv om enkelte inngrep i seg selv ikke er store nok til å utgjøre brudd på artikkel 27, vil flere inngrep over tid kunne utgjøre et brudd.¹ NIM vil i denne forbindelse peke på at det er også behov for kunnskap om hvordan ulike typer inngrep over tid reduserer reineiernes reinbeiteområder.²

NIM mener at det er viktig at den nasjonale rammen for vindkraft legger klare føringer for koordinering mellom ulike departementer og direktorater når inngrep i samiske områder skal vurderes. Områder hvor konsesjonssøknader er avslått med begrunnelse i det samlede inngrepsbildet, bør heller ikke omfattes av den nasjonale rammens henvisning til områder som er egnet for vindkraftutbygging.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen

Fungerende direktør

Johan Strömgren

Regionkontorleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

¹ Lånsmann v. Finland (1996) og Lånsmann v Finland II (2005).

² Som eksempel på kunnskap vises til at SSB nylig har presentert en studie på et overordnet nivå av eksisterende fysiske inngrep i samiske reinbeiteområder, beregnet på inngrepenes tenkte påvirkningssoner, se *Samiske tall forteller 12 – kommentert samisk statistikk 2019*, s. 51 følgende. Denne type av statistikk kan utvikles til å vise trender over tid, men krever samarbeide mellom ulike myndigheter, for eksempel om systematisk registrering av nye inngrep og systematisk innrapportering av disse dataene til SSB.